

Pszichometria
Szemináriumi dolgozat

2007-2008. tanév őszi félév

Temperamentum and Personality Questionnaire
pszichometriai mutatóinak vizsgálata

Készítette:

XXX

Reliabilitás és validitás

A kérdőívek vizsgálatának egyik legfontosabb kritériuma a reliabilitás, amely azt vizsgálja, hogy az adott mérőeszköz mennyire jól és pontosan mér. A reliabilitás során az adott mérőeszközben szereplő összes skála reliabilitását meg kell vizsgálnunk, és miután megbizonyosodtunk, arról, hogy minden skála megbízhatóan mér, akkor mondhatjuk el, hogy az adott mérőeszköz reliábilis. A kérdőív vizsgálat másik fontos kritériuma a validitás, amely azt nézi meg, hogy a mérőeszköz valóban azt méri-e, amire tervezték. Jelen dolgozatban kritérium validitás alapján próbáljuk megnézni, hogy a TPQ ténylegesen azt méri-e, amire létrehozták. A validitás mérésének egy típusa a kritérium validitás, melynek mérése során egy másik tesztet is használunk, amely ugyan nem pont ugyanazon skálákat méri, de valamilyen szinten hozzá kapcsolódó dolgokat mér. A két hasonló skála együtt járását bizonyítéknak tekinthetjük a skála konvergens validitására. A validitás másik fontos típusa a diszkriminációs validitás, amely azt nézi, hogy a mérőeszköz skálái jól elkülönülnek-e a másik skála vele nem összetartozó skáláitól. Ebben az esetben azt várjuk el, hogy a két skála ne járjon együtt, hiszen teljesen mást kell, hogy mérjenek. Jelen esetben a Super Munka Kérdőív néhány skálájával vettem össze a TPQ különböző skáláit, és ezek együtt járásából vontam le következtetést a konvergens és diszkriminációs validitásra nézve.

A TPQ, a validálandó skála a következő alskálákból áll:

- Szorongás
- Introverzió
- Perfekcionizmus
- Ingerlékenység
- Társas elszigetelődés
- Elutasításra való érzékenység
- Önkritika
- Self fókusz

Még mielőtt a tesztfelvétel folyamatára és az általam vizsgált minta konkrét jellemzőire kitérnék, a teszt érvényességének ellenőrzésére kidolgozott konvergens és diszkriminációs validitás eredményeire szeretnék az előbbieket alapján néhány becslést tenni. A perfekcionizmus szoros kapcsolatban állhat a teljesítménnyel, hiszen a tökéletességre törekedő, maximalista személyek valószínűleg munkájuk során is a legmagasbb teljesítményt tűzik ki célként. A társas elszigetelődés és a társas interakció negatív kapcsolatban állhat egymással, hiszen azok az emberek, akik elkülönülnek a társas részvételtől, valószínűleg inkább olyan munkát fognak

preferálni, ahol legkevesebb társas interakcióra kerülhet sor. A harmadik feltételezésem, hogy az önkritika és a személyes fejlődés között pozitív együtt járás mutatkozik, hiszen annak az egyénnek, aki képes magára kritikával tekinteni, valószínűleg fontos lesz személyes fejlődése, saját maga kritizálásával is folyamatosan fejleszti magát, próbálja korrigálni hibáit. A dzkriminációs validitásra azt feltételezem, hogy nem lesz összefüggés a társas elszigetelődés és az esztétikum skálák között

Vizsgált minta

A vizsgálati személyek az ismerőseim közül kerültek ki, teljesen változó korosztályból, és különböző végzettséggel rendelkezők közül, tehát a minta abszolút nem tekinthető homogénnek. A tesztek személyesen töltöttem ki mindenkivel. A végleges mintát 20 fő alkotta. A vizsgálati személyek 18-48 év közöttiek, a minta 30%-a férfi (6 fő), 70%-a nő (14 fő), 5%-a (1 fő) rendelkezik általános iskolai végzettséggel, 85%-a középfokú (17 fő), 10%-a pedig felsőfokú végzettséggel (2 fő). Az 1. táblázatban részletesen bemutatom a vizsgált mintát.

Változó		Férfiak (n=6)	Nők (n=14)	Teljes minta (n=20)
Életkor (év)	Minimum	19	18	18
	Maximum	48	48	75
	Átlag	25,166	25,14	25,15
	Szórás	11,30	9,42	9,72
Végzettség	Általános	0	1	1
	Középfokú	5	12	17
	Felsőfokú	1	1	2

1. táblázat

Adatok bevitele, skálaképzés

Az adatok elemzése az SPSS 16.0 statisztikai programcsomaggal történt. Először bevitttem az adatokat az alábbi sorrendben: kor- nem- iskolai végzettség- TPQ kérdőív itemei-, Superminuka kérdőív itemei. A következő lépés az itemek megfordítása volt. Majd pedig összesítettem a különböző skálákhoz tartozó itemeket.

A TPQ skála reliabilitása

A TPQ *szorongás* skálájának itemeit vizsgálva 0,863-as Cronbach alfa értéket kaptam, ami jó megbízhatósági mutatónak számít, tehát a szorongás skála jól és pontosan mér. A 2. táblázat összefoglalja a szorongásskála itemjeinek elemzését

2. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ41	1,35	0,587	0,373	0,868
TPQ53	2,15	1,137	0,553	0,857
TPQ62	2,35	1,04	0,831	0,818
TPQ65	3,05	0,887	0,489	0,860
TPQ69	2,2	1,056	0,553	0,855
TPQ75	1,8	0,894	0,694	0,837
TPQ79	1,85	0,875	0,723	0,834
TPQ106	2,9	0,788	0,737	0,835

Az *introverzió* skála vizsgálata során is jónak bizonyult a reliabilitás, Cronbach alfa értéke 0,859.

A 3. táblázat foglalja össze az *introverzió* skálára vonatkozó adatokat.

3. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ8	1,9	0,912	0,520	0,854
TPQ9	2,05	0,999	0,895	0,800
TPQ18	2,35	1,089	0,809	0,816
TPQ24	1,6	0,681	0,809	0,821
TPQ30	1,6	0,681	0,546	0,848
TPQ45	1,55	0,510	0,759	0,835
TPQ60	1,65	0,671	0,817	0,821
TPQ90	3,7	0,47	-0,291	0,904

A TPQ perfekcionizmus skálájának megbízhatóságát vizsgálva elmondhatjuk, hogy ez a skála is jól mér, Cronbach alfa értéke 0,872. A 4. táblázat részletesen bemutatja a vizsgálat eredményeit.

4. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ4	3,05	0,759	0,535	0,866
TPQ16	2,7	0,801	0,644	0,855
TPQ29	2,9	0,912	0,842	0,832
TPQ46	3,25	0,786	0,759	0,853
TPQ47	3,2	0,768	0,497	0,875
TPQ64	2,95	0,759	0,513	0,863
TPQ66	2,95	0,686	0,725	0,846
TPQ68	2,85	0,875	0,683	0,857

A TPQ ingerlékenység skálájának reliabilitását vizsgálva elmondható nagyon jó megbízhatósággal mér, Cronbach alfa értéke 0,910. A vizsgálat további eredményei az 5. táblázaton látható.

5. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ7	2,10	0,852	0,593	0,908
TPQ13	1,95	0,759	0,657	0,904
TPQ17	2,05	0,887	0,599	0,908
TPQ35	2,25	1,118	0,801	0,891
TPQ55	2,00	0,973	0,801	0,891
TPQ61	2,05	0,999	0,845	0,887
TPQ105	2,20	1,105	0,833	0,887
TPQ107	1,95	0,999	0,566	0,911

A TPQ társas elszigetelődés skálájának megbízhatóságát a megfelelő tételeknél fordított item pontokkal számoltam ki, a vizsgálat eredménye alapján elmondható, hogy ez a skála is jó megbízhatósággal mér, Cronbach alfa értéke 0,799. A vizsgálat eredményeit a 6. táblázat foglalja össze.

6. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ2	2,5	0,888	0,469	0,787
TPQ39	1,6	0,680	0,715	0,744
TPQ49	2,4	1,046	0,410	0,809
TPQ50	1,85	0,812	0,558	0,768
TPQ71	1,75	0,786	0,771	0,727
TPQ57	1,5	0,606	0,285	0,809
TPQ85	1,45	0,605	0,649	0,760

A TPQ elutasításra való érzékenység skálájánál is elmondható, hogy jó megbízhatósággal mér, Cronbach alfa értéke 0,819, e vizsgálat eredményeit a 7. táblázat foglalja össze.

7. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ22	2,4	1,273	0,689	0,757
TPQ42	3,05	1,105	0,660	0,776
TPQ56	2,15	1,268	0,428	0,823
TPQ63	1,95	1,050	0,664	0,771
TPQ70	2,05	1,191	0,620	0,791
TPQ78	1,45	0,605	0,424	0,852
TPQ96	1,75	0,967	0,608	0,771

A TPQ önkritika skálájának reliabilitás vizsgálata során is jó megbízhatósági szintet állapítottam meg, Cronbach alfa értéke 0,798. Az önkritika skála reliabilitás vizsgálatának eredményeit a 8. táblázat mutatja be.

8. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ32	2,4	1,095	0,609	0,757
TPQ34	1,5	0,686	0,276	0,803
TPQ52	2,15	0,875	0,429	0,786
TPQ58	2,35	0,812	0,405	0,789
TPQ72	1,9	1,07	0,575	0,764
TPQ77	2,45	1,14	0,740	0,732
TPQ82	2,75	0,966	0,626	0,756
TPQ103	3,1	0,911	0,356	0,797

A self fókusz skáláról is elmondható, hogy jól, pontosan és megbízhatóan mér, a reliabilitás vizsgálat során kapott Cronbach alfa értéke 0,576. A reliabilitás vizsgálat eredményeit a 9. táblázat foglalja össze.

9. táblázat

Tétel	Átlag	Szórás	Item-totál korreláció	Cronbach-alfa (item nélküli)
TPQ19	2,15	1,04	0,139	0,602
TPQ33	1,5	0,513	0,480	0,513
TPQ43	2,45	0,945	0,541	0,443
TPQ48	2,45	0,999	0,385	0,505
TPQ67	2,05	0,945	0,336	0,524
TPQ69	2,2	1,056	0,224	0,570
TPQ76	1,35	0,489	0,000	0,601
TPQ80	1,2	0,410	0,294	0,555

Láthattuk az előző vizsgálatokból, hogy a TPQ minden skálája reliábilisnek bizonyult, tehát elmondhatjuk, hogy a skálák külön-külön reliábilisak, tehát jól és pontosan mérnek. Ha a TPQ összes tételét összegezve vizsgálunk reliabilitást, akkor is jó megbízhatósági mutatót kapunk, a Cronbach alfa értéke 0,934, tehát a skála összeségében is jól mér.

A TPQ skála validitás vizsgálata

A validitás vizsgálat során a TPQ és a Super Munka Kérdőív skáláit korreláltattam egymással. A TPQ perfekcionizmus skálájának és a Super Munka Kérdőív teljesítmény skálájának korrelációs vizsgálatában tendencia szintű együtt járás mutatkozik meg, tehát az első elvárásom beigazolódott, Pearson-féle korrelációs együttható 0,516 ($p=0,02$). Ha a társas elszigetelődés skála és a társas interakció skála együtt járását vizsgálom, akkor ugyan negatív korrelációt kapunk eredményül (Pearson-féle korrelációs együttható: -0,269), ami egyezik az elvártakkal, azonban ez az eredmény nem bizonyult szignifikánsnak ($p=0,252$). A harmadik feltételezésem, miszerint az önkritika skála és a személyes fejlődés skála pozitívan fog korrelálni egymással nem igazolódott be. A korrelációs vizsgálatban a Pearson-féle korrelációs együttható -0,186 ($p=0,433$). Tehát a konvergens validitás vizsgálat során nem kaptam szignifikáns eredményt, amiben közre játszhat, hogy eleve rosszak voltak a feltételezések, nem annyira közvetlen módon függenek össze, mint ahogy én azt gondoltam, de természetesen a végleges konvergens validitás bizonyításához sokkal több kísérleti személy és vizsgálat szükségeltetik.

A diszkriminációs validitás vizsgálat eredményeképp a társas elszigetelődés és az esztétikum skálák között nincs szignifikáns együtt járás (Pearson-féle korrelációs együttható: -0,379; $p=0,099$). A diszkriminációs validitás vizsgálat során a TPQ validnak bizonyult.

Összegzés

A vizsgálatok alapján elmondható, hogy a TPQ reliábilisnak bizonyult, tehát abszolút jól és pontosan mér, azonban a validitás vizsgálat már nem ennyire egyértelmű, valószínűleg további korrelációs vizsgálatok szükségesek a validitás igazolásához, amihez egy nagyobb és homogénebb minta szükségeltetik.

Irodalom

RÓZSA, NAGYBÁNYAI, OLÁH (2006): A pszichológiai mérés alapjai